

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Auditrapport

2021

Overige Hoge
Colleges van Staat,
Kabinetten van de
Gouverneurs en
de Kiesraad (IIB)

Auditrapport 2021

Overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad (IIB)

15 maart 2022

Kenmerk
2022-0000056271

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag

Inhoud

1	Inleiding	6
	1.1 Geen bevindingen van materieel belang	6
	1.2 Doel en doelgroepen	6
	1.3 Leeswijzer	6
2	Uitkomsten onderzoek verantwoordingsinformatie jaarverslag	8
	2.1 Controleverklaring	8
	2.2 Overschrijding van rapporteringstoleranties	8
	2.3 Totstandkoming niet-financiële informatie	8
3	Geen zwaarwegende bevindingen in het financieel beheer	10
	3.1 Investerings in risicomanagement:	10
	3.2 Doorgroei IT-beheer	10
	3.3 Last minute correcties verplichtingenstand	10
4	Ontwikkelingen in de bedrijfsvoering Hoge Colleges van Staat	12
	4.1 Arresten van het Hof vereisen aanpassingen in de interne richtlijnen aanbestedingen	12
	4.2 Verken de (schaal)voordelen van het Financieel dienstencentrum (FDC)	12
	4.3 Wet Open Overheid: een grote uitdaging om de informatievoorziening op tijd op orde te krijgen	12
	4.4 Richt het (fraude)risicomanagement verder in: Breng de samenhang tussen Governance, Risk en Compliance in kaart	12
Bijlage 1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	15
Bijlage 2	Onderzoeksverantwoording	19

1 Inleiding

Verantwoordelijkheid financieel beheer

Dit rapport is gericht aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) vanuit de verantwoordelijkheid voor het beheer van de begroting van de overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad. Zij hebben staatsrechtelijk de vrijheid om het financieel beheer (van de begroting) zelf in te richten binnen de kaders van de Comptabiliteitswet 2016.

1.1 **Geen bevindingen van materieel belang**

Over 2021 hebben wij op basis van ons onderzoek naar het financieel beheer geen bevindingen aangetroffen van materieel belang bij de overige Colleges van Staat, de Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad.

1.2 **Doel en doelgroepen**

In dit rapport doen wij verslag van de uitkomsten van de werkzaamheden die wij als interne auditdienst van het Rijk in het kader van onze wettelijke taak over 2021 bij de overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad (IIB) hebben verricht. Dit rapport is opgesteld voor de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de secretaris-generaal en wordt tevens verstrekt aan de leden van het audit committee en de directeur Financieel-Economische Zaken van de overige Hoge Colleges van Staat, de Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad. Het rapport wordt verder toegezonden aan de minister van Financiën en aan de president van de Algemene Rekenkamer.

1.3 **Leeswijzer**

Dit rapport is als volgt ingedeeld:

- de uitkomsten van het onderzoek van de verantwoordingsinformatie in het jaarverslag (hoofdstuk 2);
- de uitkomsten van het onderzoek naar het begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties (hoofdstuk 3);
- Ontwikkelingen in de bedrijfsvoering Hoge Colleges van Staat (hoofdstuk 4);
- de controleverklaring (bijlage 1);
- de onderzoeksverantwoording (bijlage 2).

2 Uitkomsten onderzoek verantwoordingsinformatie jaarverslag

2.1 Controleverklaring

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij het jaarverslag 2021 van de overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad (IIB). Dat houdt in dat de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2021.

Met ingang van 2021 rapporteren wij in de controleverklaring over frauderisico's. Fraude kan een groot effect hebben op de reputatie van uw organisatie en kan tot grote financiële schade leiden. Het is zowel in uw belang als dat van belanghebbende gebruikers van het jaarverslag om expliciet aandacht te besteden aan het beheersen van frauderisico's.

Omvang financiële stromen

De omvang van de financiële stromen voor het begrotingshoofdstuk blijkt uit onderstaande tabel.

Tabel 1: Omvang financiële stromen

(*€ miljoen)	2021	2020
Aangegane verplichtingen	150	149
Gerealiseerde uitgaven	147	143
Gerealiseerde ontvangsten	6	6
Afgerekende voorschotten	2	1

Wij plannen en voeren onze controle zodanig uit dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten. Het materieel belang is bepalend voor de strekking van het oordeel in de controleverklaring. De materialiteit voor de verantwoordingsstaten en de saldbalans als geheel bedraagt 4% voor fouten en onzekerheden bij elkaar opgeteld.

Tijdens onze controle hebben wij vanwege COVID-19 noodgedwongen meer werkzaamheden op afstand uitgevoerd. Deze manier van werken heeft het moeilijker voor ons gemaakt om bepaalde waarnemingen te doen. Bij het plannen van onze werkzaamheden hebben wij aandacht besteed aan de risico's hiervan en hebben waar nodig aanvullende werkzaamheden gepland en uitgevoerd. Wij zijn dan ook van mening dat de verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

2.2 Overschrijding van rapporteringstoleranties

De minister heeft in de bedrijfsvoeringsparagraaf (BVP) in het jaarverslag gerapporteerd over de comptabele rechtmatigheid van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2021.

Bij de overige Hoge Colleges van Staat, de Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad hebben we geen overschrijdingen van de rapporteringstoleranties geconstateerd.

2.3 Totstandkoming niet-financiële informatie

Als onderdeel van de wettelijke taak hebben wij onderzoek uitgevoerd naar de betrouwbare totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie en of de niet-financiële verantwoordingsinformatie niet strijdig is met de financiële verantwoordingsinformatie. Uit ons onderzoek blijken geen bevindingen.

3 Geen zwaarwegende bevindingen in het financieel beheer

Over 2021 hebben wij op basis van ons onderzoek naar het financieel beheer geen bevindingen aangetroffen van materieel belang.

3.1 **Investerings in risicomanagement:**

Enkele Hoge Colleges van Staat en de Kabinetten van de Gouverneurs investeren op diverse wijze in risicomanagement, ter versterking van het financieel beheer:

- bij de *Algemene Rekenkamer* is het financieel beheer verder versterkt, waarbij ook wordt ingezet op een groeiende bewustwording voor risico's in de bedrijfsvoering;
- de *Nationale ombudsman* neemt deel aan het programma awareness-platform ten aanzien van privacy (AVG) en informatiesecurity wat bijdraagt aan risicobewustwording binnen de organisatie;
- de *kabinetten van de Gouverneur Aruba, Curaçao en Sint Maarten* hebben diverse stappen gezet in de doorontwikkeling van de financiële functie. Zo is de administratieve organisatie geactualiseerd met onder meer een risico-inventarisatie.

3.2 **Doorgroei IT-beheer**

In 2021 heeft de *Raad van State (RvS)* een verbeterplan opgesteld met acties om informatiebeveiliging bij de RvS verder te verbeteren. We benadrukken het belang van het uitvoeren van risicoanalyses en het uitvoeren van beveiligingsonderzoeken op de kritieke systemen. Daarnaast is het van belang om gevolgen van leveranciers die niet volledig voldoen aan de Baseline informatiebeveiliging Overheid (BIO) te analyseren en daarbij compenserende maatregelen die (tijdelijk) nodig zijn te overwegen.

3.3 **Last minute correcties verplichtingenstand**

De *Nationale Ombudsman* kende veel correcties in de verplichtingenstand die op het allerlaatste moment nog moesten worden doorgevoerd. Dit kan de totstandkoming die van de jaarrekening kwetsbaar maken. We zien hier een leertraject in voor komend jaar, waarbij herhaling voorkoming kan worden.

4 Ontwikkelingen in de bedrijfsvoering Hoge Colleges van Staat

4.1 Arresten van het Hof vereisen aanpassingen in de interne richtlijnen aanbestedingen

Uitspraken van het Europees Hof hebben tot gevolg dat in raamovereenkomsten maximale waarden moeten worden opgenomen, omdat bij overschrijding van deze waarden de raamovereenkomst geen effect meer sorteert. Het gevolg hiervan is dat de desbetreffende diensten niet meer afgenomen kunnen worden, maar dat deze opnieuw moeten worden aanbesteed. Dit heeft gevolgen voor het contractbeheer, het bewaken van de uitputting in relatie tot de maximale waarde (prijs/ hoeveelheid) en de interne richtlijnen voor Europese aanbestedingen.

Om in 2022 rechtmatigheidsfouten in de inkoop te voorkomen adviseren wij de interne aanbestedingsrichtlijnen hiermee in overeenstemming te brengen en te zorgen voor een adequate monitoring van de uitputting van raamovereenkomsten. Een mogelijkheid hiertoe is om in Oracle een koppeling aan te brengen van de inkooporders met de bijbehorende contractnummer(s) zoals met raam- en of nadere overeenkomsten en bij te houden of het hier gaat om een rijksbrede raamovereenkomst (aanbesteding). Dit bevordert toezicht op naleving van contractuele voorwaarden en uitnutting van budgetten (monitoring).

4.2 Verken de (schaal)voordelen van het Financieel dienstencentrum (FDC)

Bij de colleges vallen doorgaans kleine administraties te zien. Het verdient aanbeveling om na te gaan of de colleges kunnen overschakelen op de dienstverlening van het financieel dienstencentrum (FDC). Dat zou de colleges de gelegenheid bieden zich intensiever op het primaire proces te richten. Bovendien hebben zij dan ook de mogelijkheid om aandacht te schenken aan versterking van de tweedelijns functie waaronder bijvoorbeeld het inzicht in de risico's bij het financieel beheer. De Kiesraad maakt overigens al gebruik van FDC, waar mogelijk een voorbeeld aan genomen kan worden. Een ander voorbeeld van samenwerking is dat de Algemene Rekenkamer samenwerkt met het FDC inzake bankmutaties en verwerken van maandstaten.

4.3 Wet Open Overheid: een grote uitdaging om de informatievoorziening op tijd op orde te krijgen

Op 1 mei 2022 zal vermoedelijk de Wet Open Overheid (Woo) in werking treden. Met deze wet worden ook de overige Hoge Colleges van Staat en de Kiesraad verplicht om zoveel mogelijk informatie in een vroegtijdig stadium actief openbaar te maken. Dit heeft een behoorlijke impact op de bedrijfsvoering en vraagt een substantiële gedragsverandering met het omgaan van informatie.

Bij de overige Hoge Colleges van Staat en de Kiesraad voorbereidingen getroffen voor een adequate invoering van de Woo. De nieuwe wet zal ook zijn weerslag hebben op de bedrijfsvoering bij de betrokken colleges.

4.4 Richt het (fraude)risicomanagement verder in: Breng de samenhang tussen Governance, Risk en Compliance in kaart

Van de Raad van State, Algemene Rekenkamer, Nationale ombudsman, Kanselarij der Nederlandse Orden en de Kiesraad wordt verwacht om aantoonbaar steeds verder te voldoen aan normen op bijvoorbeeld het gebied van de Woo, informatieveiligheid en privacy.

Een Governance, Risk en Compliance (GRC) tool is een gestructureerde benadering om te voldoen aan regelgeving terwijl tegelijkertijd risico's effectief worden beheerd en wordt voldaan aan de nalevingsvereisten. Het doel is om doelstellingen op betrouwbare wijze te behalen, onzekerheden te signaleren en bevordert de integriteit van het handelen. Een dergelijke tool kan tevens behulpzaam zijn bij het nog (verder) op te zetten frauderisicomanagement.

Wij adviseren de Raad van State, Algemene Rekenkamer, Nationale ombudsman, Kanselarij der Nederlandse Orden en de Kiesraad om de mogelijkheden van GRC-tool (verder) te verkennen. Samenwerking op dit gebied biedt schaalvoordelen. De Nationale ombudsman gebruik de GRC-tool al op het gebied van informatiebeveiliging.

Bijlagen

Aan: de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Verklaring over de in het jaarverslag 2021 opgenomen financiële overzichten

Ons oordeel

Wij hebben de financiële overzichten die deel uitmaken van het jaarverslag 2021 van de overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad (IIB) gecontroleerd. Naar ons oordeel geven deze financiële overzichten een getrouw beeld van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering van de overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad over 2021 in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2022.

De financiële overzichten bestaan uit:

- de verantwoordingsstaat over 2021 met de financiële toelichting daarbij;
- de saldibalans per 31 december 2021 met de toelichting daarbij;
- de in de uiteenzetting over de gevoerde bedrijfsvoering (bedrijfsvoeringsparagraaf) opgenomen rapportage over de comptabele rechtmatigheid van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2021;
- de overzichten over 2021 met de gegevens als bedoeld in de artikelen 4.1 en 4.2 van de Wet normering topinkomens (WNT).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten'.

Wij zijn onafhankelijk van de overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Informatie over onze controleaanpak frauderisico's en uitkomsten daarvan

Wij hebben onze controlewerkzaamheden inzake frauderisico's bepaald in het kader van de controle van de financiële overzichten als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij de overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad Als onderdeel van onze controle identificeren en schatten wij de risico's in op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten die het gevolg is van fraude. Onder fraude verstaan wij een opzettelijke handeling door een of meer leden van het management, met governance belaste personen, werknemers of derden, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te verkrijgen. Frauderisico's kunnen te maken hebben met het handelen van medewerkers van de organisatie, het handelen van derden (misbruik van wet- en regelgeving) of een combinatie van beide. Fraude kan daarbij voortkomen uit frauduleuze financiële verslaggeving en oneigenlijke toe-eigening van activa (waaronder door misbruik van wet- en regelgeving door derden).

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad en zijn omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het management inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort alsmede de uitkomsten daarvan. We constateren dat voor de overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad een formeel frauderisicoanalyse systeem voor het management ontbreekt, maar dat daar op onderdelen wel al aan wordt gewerkt (zie hoofdstuk 3).

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's, de belangrijkste specifieke controlewerkzaamheden die wij naar aanleiding daarvan hebben uitgevoerd en de uitkomsten daarvan, zijn als volgt samen te vatten: er zijn risico's op doorbreking van interne beheersmaatregelen door het management (interne fraude). Wij hebben daarom data-analyse uitgevoerd bij de Algemene Rekenkamer, de Nationale Ombudsman en de Raad van State om journaalposten met een verhoogd frauderisico te signaleren en te toetsen. Uit onze werkzaamheden volgen geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Verklaring over de in het jaarverslag 2021 opgenomen andere informatie

Naast de financiële overzichten omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het deel algemeen (verzoek tot dechargeverlening en leeswijzer);
- het niet-financiële deel van de toelichting bij de diverse begrotingsartikelen;
- de uiteenzetting over het gevoerde beleid (beleidsverslag);
- de uiteenzetting over de gevoerde bedrijfsvoering (bedrijfsvoeringsparagraaf);
- de voorgeschreven bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- niet strijdig is met de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die is vereist op grond van de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2022.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de financiële overzichten of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat¹.

---

¹ Daarnaast behoort het tot onze taak onderzoek te verrichten naar de totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie, waarvan wij de uitkomsten vermelden in ons auditrapport.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b, en artikel 4, tweede lid, van het Besluit Auditdienst Rijk en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de financiële overzichten.

De minister is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2022.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de financiële overzichten

Verantwoordelijkheden van de minister voor de financiële overzichten

De minister is verantwoordelijk voor het opmaken van de financiële overzichten die de uitkomsten van de begrotingsuitvoering getrouw dienen weer te geven in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2022. In dit kader is de minister verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de minister noodzakelijk acht om het opmaken van de financiële overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de beslissingen die gebruikers op basis van deze financiële overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van uw organisatie ²;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de financiële overzichten en de daarbij opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de financiële overzichten een getrouw beeld geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

---

² Daarnaast behoort het tot onze taak onderzoek te verrichten naar het begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties, waarvan wij de uitkomsten vermelden in ons auditrapport.

Wij communiceren met de leiding van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 15 maart 2022

Auditdienst Rijk

Controle getrouw beeld financiële overzichten

Als eerste onderdeel van onze wettelijke taak controleren wij of de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering en zijn opgesteld in overeenstemming met de geldende verslaggevingsvoorschriften. Deze taak vloeit voort uit artikel 3, eerste lid, aanhef en onder a, en artikel 6, eerste en tweede lid, van het Besluit Auditdienst Rijk.

Wij plannen en voeren onze controle zodanig uit dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten. Het materieel belang is bepalend voor de strekking van het oordeel in de controleverklaring. De materialiteit voor de verantwoordingsstaten en de saldbalans als geheel bedraagt 4% voor fouten en onzekerheden bij elkaar opgeteld. Wij zijn er bij onze controle van uitgegaan dat de voorgestelde wijzigingen in de slotwet de goedkeuring van de wetgever zullen krijgen.

Voorts hebben wij onderzocht of de in het jaarverslag opgenomen andere (niet-financiële) verantwoordingsinformatie niet strijdig is met de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten en geen materiële afwijkingen bevat. Ook zijn wij nagegaan dat het jaarverslag alle voorgeschreven informatie bevat.

Overschrijding van rapporteringstoleranties

Op grond van artikel 3.10 van de Comptabiliteitswet 2016 rapporteert de minister in de uiteenzetting over de gevoerde bedrijfsvoering (bedrijfsvoeringsparagraaf) in het jaarverslag over de comptabele rechtmatigheid van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2021. In de bedrijfsvoeringsparagraaf zijn de rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden gemeld die hebben geleid tot overschrijding van de voorgeschreven rapporteringstoleranties.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

Met ingang van 2018 stelt de Wet normering topinkomens (WNT) nieuwe eisen aan de gegevens die moeten worden opgenomen in de WNT-verantwoording. Deze nieuwe eisen hebben onder andere betrekking op de samenloop van leidinggevende topfuncties bij meerdere WNT-instellingen bij één persoon (anticumulatiebepaling). De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants heeft aangegeven dat dit leidt tot een knelpunt in de accountantscontrole, omdat de juistheid en volledigheid van de WNT-opgave op dit punt afhankelijk is van de situatie bij andere instellingen. Dit is ook aangegeven in de Regeling Controleprotocol WNT 2021. Wij kunnen de volledigheid van functies bij andere instellingen niet vaststellen en hebben geen toegang tot gegevens bij deze instellingen. In de controleverklaring lichten wij daarom toe dat de naleving van de anticumulatiebepaling vanwege deze vaktechnische beperkingen buiten de reikwijdte van onze controle valt.

Onderzoek beheer

Als tweede onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of de geselecteerde processen van het begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Deze taak volgt uit artikel 3, tweede lid, en artikel 6, derde lid, van het Besluit Auditdienst Rijk. De normen waaraan wij toetsen zijn op grond van artikel 4, derde lid, van het Besluit Auditdienst Rijk:

- ordelijkheid en controleerbaarheid van het begrotingsbeheer;
- doelmatigheid, rechtmatigheid, ordelijkheid en controleerbaarheid van het financieel beheer;
- doelmatigheid, rechtmatigheid, ordelijkheid en controleerbaarheid van het verwerven, het beheren en het afstoten van materieel;
- betrouwbaarheid en controleerbaarheid van de financiële administraties.

Bij evaluatie van onze bevindingen hanteren wij drie categorieën: licht, gemiddeld en ernstig. Dit onderscheid geeft de impact van de bevinding weer op basis van gewicht en frequentie.

Ten behoeve van het selecteren van de te onderzoeken processen van het begrotingsbeheer, financieel beheer, materiële bedrijfsvoering en daartoe bijgehouden administraties hebben wij de bedrijfsrisico's en de daaraan gekoppelde processen in kaart gebracht. Op basis van het belang van de processen en de in die processen onderkende risico's hebben wij in 2021 een aantal processen voor nader onderzoek geselecteerd.

Onderzoek totstandkoming niet-financiële informatie

Als derde onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of geselecteerde processen gericht op de totstandkoming van de in het jaarverslag opgenomen niet-financiële verantwoordingsinformatie voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Deze taak vloeit voort uit artikel 3, eerste lid, aanhef en onder b, en artikel 6, eerste en derde lid, van het Besluit Auditdienst Rijk. Hiertoe onderzoeken wij of de niet-financiële verantwoordingsinformatie op betrouwbare wijze tot stand is gekomen. Voorts gaan wij na of de niet-financiële verantwoordingsinformatie niet strijdig is met de financiële verantwoordingsinformatie. Over deze niet-strijdigheid rapporteren wij in onze controleverklaring (zie bijlage 1).

De selectie van de te onderzoeken processen gericht op de totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie in het jaarverslag is afhankelijk van de omvang van de risico's die daarbij worden onderkend.

De bevindingen uit dit onderzoek zijn opgenomen in onderdeel 2.3 van dit rapport.

Verspreidingskring

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Het auditrapport is primair bestemd voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Op grond van de beleidslijn van de ministerraad van 19 februari 2016 zal de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dit auditrapport op of na Verantwoordingsdag, 18 mei 2022, plaatsen op de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl).

Auditdienst Rijk

Postbus 20201
2500 EE Den Haag
(070) 342 77 00